

Šifra predmeta: KP-03	Naziv predmeta: IV. knjiga Zakonika		
Ciklus: Integrirani	Godina: V.	Semestar: zimski (IX.)	Broj ECTS kredita: 4
Status:	Ukupan broj sati: 45 Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja Vježbe Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti		
Sudionici u nastavi	Nastavnici i suradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada (u ovu rubriku ne unositi imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]		
Preduvjet za upis:	- Poznavanje osnova latinskoga jezika, crkvene povijesti, dogmatike i fundamentalne teologije. - Poznavanje i razumijevanje osnovnih načela I. knjige Zakonika (<i>Opće odredbe</i>) i II. knjige Zakonika (<i>Božji narod</i>)		
Cilj (ciljevi) predmeta:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Detaljnije poznavanje i primjena odredbi Zakonika kanonskog prava o sakramentima:<ul style="list-style-type: none"> • Razumijevanje kanonskih propisa s obzirom na djelatelja i primatelja sakramenata, njihov pravni status, preduvjeti za valjano i dopušteno slavljenje sakramenata. • Sposobnost primjene kanonskih odredbi u praksi. 2. Pravno-pastoralna priprava za slavlje sakramenata i prepoznavanje zapreka za njihovo primanje:<ul style="list-style-type: none"> • Razumijevanje potrebe za pripravom vjernika prije primanja sakramenata, uključujući pravne i pastoralne aspekte. • Poznavanje kanonskih propisa koji definiraju zapreke i zabrane za primanje sakramenata, te sposobnost prepoznavanja tih zapreka. • Sposobnost pružanja pravno-pastoralne podrške u situacijama kada postoji zapreka za primanje sakramenata. 3. Egzegetsko-analički pristup materiji posvetiteljske službe u Crkvi:		

	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobnost analiziranja kanonskih propisa o sakramentima i blagoslovinama i tumačenje njihovog značenja. • Sposobnost primjene kanonskih normi na različite situacije u kontekstu slavlja sakramenata.
<p>Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po tjednima se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u sadržaj IV. knjige Zakonika: POSVETITELJSKA SLUŽBA CRKVE (kann. 834-1054; 1166-1253). 2. Teološko-pravno poimanje sakramenata Katoličke crkve. 3. Krst: krštenje, krstitelj, krštenici, kumovi, dokazivanje i upis krštenja. 4. Sakrament potvrde: slavljenje, služitelj, potvrđenici, kumovi, dokazivanje i upis potvrde. 5. Presveta euharistija: Euharistijsko slavlje, služitelj presvete euharistije, sudjelovanje u presvetoj euharistiji, 6. Presveta euharistija: obredi i ceremonije euharistijskog slavlja, vrijeme i mjesto euharistijskog slavlja, čuvanje i štovanje presvete euharistije, prilog za misno slavlje. 7. Sakrament pokore: slavljenje sakramenta, služitelj sakramenta pokore, pokornik, oprosti. 8. Sakrament bolesničkog pomazanja: slavljenje sakramenta, služitelj bolesničkog pomazanja, primatelj bolesničkog pomazanja. 9. Sveti red: Slavljenje i služitelj ređenja, ređenici, potrebne osobine ređenika, preduvjeti za ređenje, 10. Sveti red: nepravilnosti i druge smetnje, potrebne isprave i provjera, upis i svjedočanstvo o obavljenom ređenju. 11. Crkveni sprovod, sprovodno slavlje, dopuštenje ili uskrata crkvenog sprovoda. 12. Zavjet i prisega. 13. Sveta mjesta. 14. Uvod u sadržaj Naslova VII. Ženidba IV. knjige Zakonika (kann. 1055-1165). 15. Razvoj katoličkog nauka o ženidbi i mjerodavnosti Crkve za ženidbu. 16. Teološko-pravne odrednice kanonske ženidbe, svojstva i dobra ženidbe. 17. Pastoralna briga i priprava za sklapanje ženidbe. Pouka i liturgijska priprava za ženidbu. 18. Utvrđivanje da ništa ne priječi sklapanju ženidbe. 19. Asistiranje ženidbama s dopuštenjem mjesnog ordinarija.

	<ol style="list-style-type: none"> 20. Ženidbene zapreke općenito. 21. Molba za oprost od ženidbenih zapreka. Podjeljivanje oprosta i njegova snaga. 22. Ženidbene zapreke pojedinačno: Zapreka dobi. Zapreka spolne nemoći. 23. Ženidbene zapreke pojedinačno: Zapreka ženidbene veze. Zapreka različitosti vjere. Zapreka svetog reda. Zapreka redovničkog doživotnog zavjeta čistoće. 24. Ženidbene zapreke pojedinačno: Zapreka otmice i nasilnog zadržavanja. Zapreka zločina brakoubojstva. 25. Ženidbene zapreke pojedinačno: Zapreka krvnog srodstva, tazbine, zakonskog srodstva. Zapreka ćudorednosti. 26. Ženidbena privola (opći vid). 27. Osobe nesposobne za ženidbu 28. Razlozi nevaljanosti ženidbe sa strane volje. 29. Prepoznavanje nedostataka ženidbene privole u pastoralnom djelovanju. 30. Vanjsko očitovanje ženidbene privole. 31. Oblik sklapanja ženidbe: redoviti i izvanredni. 32. Mjesto, vrijeme, liturgijski oblik sklapanja ženidbe. Upisivanje sklopljenih ženidbi u matične knjige. 33. Mješovite ženidbe. Oblik sklapanja mješovitih ženidbi. 34. Tajno sklapanje ženidbe i građanski učinci. 35. Učinci ženidbe. 36. Rastava ženidbenih drugova. Razrješenje veze. Rastava uz trajanje ženidbene veze. 37. Razrješenje nesakramentalne ženidbe 38. Pravna pogodnost povlastice vjere. 39. Razrješenje neizvršenih ženidaba. 40. Ukrepljenje ženidbe. Jednostavno ukrepljenje. 41. Ozdravljenje u korijenu. 42. Referati 43. Referati 44. Referati 45. Utvrđivanje i vrednovanje rada studenata. Studentska evaluacija rada na predmetu.
Ishodi učenja:	Znanje: <ol style="list-style-type: none"> a) Poznavanje općeg i krajevnog kanonskog prava s obzirom na sakramente. b) Definiranje i razumijevanje teološko-pravnog poimanja sakramenata, osobito sv. reda i ženidbe, u Katoličkoj Crkvi; c) Razumijevanje i prepoznavanje važnosti kanonskih odredaba o dijeljenju i primanju sakramenta.

	<p>e) Pružanje kanonsko-pravnog savjet ili mišljenja u pogledu ove kanonske materije.</p> <p>Vještine:</p> <p>a) Tumačenje i primjena kanonskog prava u pastoralnom djelovanju;</p> <p>b) Primjena odredbi iz posvetiteljske službe Crkve u konkretnim društvenim i crkvenim okolnostima.</p> <p>Kompetencije:</p> <p>a) Osposobljenost za prezbiterat, đakonat i druge crkvene službe;</p> <p>b) Primjena znanja iz kanonskog prava u planiranju i izvođenju vjeronaučne nastave u školi i u župnoj zajednici;</p> <p>c) Osposobljenost za aktivno i ispravno sudjelovanje u zadacima evangelizacije u Crkvi i društvu.</p>
Metode izvođenja nastave:	Predavanja i samostalni zadaci
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹:	<p>Aktivnost na nastavi – 10%</p> <p>Referat – 15%</p> <p>Kolokvij – 25%</p> <p>Usmeni ispit – 50%</p> <p>Priznaju se parcijalni ispiti (kolokviji) kao ostvareni bodovi prilikom obnove godine/prijenosa ispita u vremenskom trajanju od jedne akademske godine.</p>
Literatura²:	<p>Obavezna:</p> <p><i>Kodeks kanonskog prava</i>, uređen po odredbi sv. Oca Pape Pija X., proglašen po nalogu Pape Benedikta XV., s predgovorom, izvorima i stvarnim kazalom stožernika Petra Gasparrija, preveo F. HERMAN, Zagreb, 2007.</p> <p><i>Zakonik kanonskoga prava</i>, proglašen vlašću pape Ivana Pavla II., s izvorima, Zagreb, 1996.</p> <p>BERLJAK, M., <i>Kanonski oblik ženidbe. Povijesni razvoj – Zakonik kanonskoga prava 1983.</i>, Zagreb, 1999.</p> <p>BLAŽEVIĆ, V., <i>Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik</i>, Zagreb, 2004.</p>

¹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

² Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

- PRANJIĆ P., *Posvetiteljska služba Crkve. Komentar 4. Knjige ZKP-a*, Sarajevo, 2016.
- , *Vremenita dobra i vremenita dobra u Crkvi*, Sarajevo, 2013.
- ŠKALABRIN, N., *Ženidba, pravno-pastoralni priručnik*, Đakovo, 1995.
- ŠALKOVIĆ, J. (ur.), *Zaručništvo i priprava za ženidbu*, Zagreb, 2015.
- , *Priručnik za provedbu kanonsko-pravne priprave za sklapanje ženidbe*, Zagreb, 2021.

Dopunska:

- BENEDIKT XVI., m.p. *Omnium in mentem*, 26. 10. 2009.
- FRANJO, m.p. *De concordia inter Codices*, 31. 5. 2016.
- , m.p. *Magnum principium*, 3. 9. 2017.
- BABIĆ, L. – BARŠČEVSKI, O., „(Ne)spojivost bračnoga ugovora i dobra suprugâ“, *Bogoslovska smotra* 84, 2 (2014.), 283–302.
- BERLJAK, M., „Razrješenje ženidbe pavlovskom povlasticom“, *Bogoslovska smotra* 64, 1-4 (1994.), 346-353.
- , *Kumovi-svjedoci: krst – potvrda – ženidba*, Zagreb, 2010.
- BLAŽEVIĆ, V., „Nerazrješivost ženidbenog veza i nevaljalost ženidbe zbog nedostataka u privoli vezanih za nerazrješivost ženidbe“, *Bosna franciscana* 8, 12 (2000.), 43-64.
- BOLJAT, L. – ŠALKOVIĆ, J., „Kanonsko-pravni aspekti priprave za ženidbu i prevencija ništavosti“, *Bogoslovska smotra* 85, 3 (2015.), 813–840.
- BRKAN, J., „Stjecanje vremenitih dobara“, *Bogoslovska smotra* 75,1 (2004.), 201-231.
- ČAVAR, K., „Kršćanska ženidba u slučaju isključenja sakramentalnog dostojanstva“, *Obnovljeni život* 57, 3 (2002.), 395-406.
- ILIĆ, Z., „Novine u kanonskom pravu“, *Diacovensia* 21, 3 (2013.), 535-575.
- JURIŠIĆ, P. (ur.), *Dvoje njih bit će jedno tijelo*, Sarajevo, 2009.
- KUTLEŠA, D., „Ženidba pod pravnim vidom“, *Crkva na kamenu* 2 (2004.), 18-19.
- , „Ženidba s oprostom od zapreke različitosti vjere“, *Crkva na kamenu* 11 (2004.), 18-19.

- MARKOVIĆ, I., „Ženidbena zapreka različitosti vjere. Razrješenje ženidbe apostolskom povlasticom u korist vjere (II.)“, *Vrhbosnensia* 23, 2 (2019.), 427-464.
- , „Evandeoski savjeti u životu svećenika“, *Vrhbosnensia* 27,1 (2023.), 5-30.
- MRŠE M., „Psiho-fizička sposobnost za sveti red i redovništvo“, u: RAZNI AUTORI, *Kanonsko pravo i medicina. Izabrana pitanja, Zbornik radova VI. međunarodnog znanstvenog simpozija crkvenih pravnika u Dubrovniku, 26. - 27. listopada 2012.*, J. Šalković (ur.), Zagreb, 2013., 215-246
- SABOL, J., „Ženidba kao društvena ustanova“, *Bogoslovska smotra* 49, 1-2 (1979.), 69-79.
- ŠIMOVIĆ, I., „Bračne smetnje u svjetlu obiteljskog i kanonskog prava“, *Bogoslovska smotra* 85, 1 (2015.), 235–235.
- ŠIMUNOVIĆ, J. – ČAČIĆ, K., „Priježenidbeni pastoral – bliža priprava u mjesnoj crkvi“, *Obnovljeni život* 63, 4 (2008.), 457-482.
- ŠKALABRIN, N., „Postupak za oprost od tvrde a neizvršene ženidbe“, u: RAZNI AUTORI, *Posebni sudski postupci i postupanja, Zbornik radova međunarodnog znanstvenog simpozija crkvenih pravnika u Lovranu 26. – 27. X. 2009.*, J. Šalković (ur.), Zagreb, 2010., 57-88.
- , „Vremenita crkvena dobra“, *Bogoslovska smotra* 75,1 (2004.), 181-199.
- , „Ugovori i napose otuđenje (kann. 1290-1298)“, *Bogoslovska smotra* 76,1 (2006.), 173-199.
- UZINIĆ Mate, „Ukrepljenje ženidbe (kann. 1156-1165)“, u: RAZNI AUTORI, *Posebni sudski postupci i postupanja, Zbornik radova međunarodnog znanstvenog simpozija crkvenih pravnika u Lovranu 26. – 27. X. 2009.*, J. Šalković (ur.), Zagreb, 2010., 127-149.
- ZEC, S., „Homoseksualnost i kanonska ženidba“, *Riječki teološki časopis* 15, 1 (2007.), 203-218.
- , „Ženidbena privola i psihički život osobe. Psihološko-kanonska analiza ženidbene privole“, *Bogoslovska smotra* 78, 3 (2008.), 651-680.
- , „Ovisnost o drogama i sposobnost za kanonsku ženidbu“, *Crkva u svijetu* 43, 2 (2008.), 203-233.
- Strani jezici:**
- CHIAPPETTA, L. (ur.), *Il Codice di diritto canonico. Commento giuridico-pastorale*, sv. II, Bologna, 32011.
- D'AURIA, A, *Gli impedimenti matrimoniali*, Roma, 2002.

- FANTAPPIÈ, C., *Storia del diritto canonico e delle istituzioni della Chiesa*, Bologna, 2011.
- FRANCESCHI, H. – ORTIZ, M. A. (ur.), *Ius et matrimonium III. Temi di diritto matrimoniale e processuale canonico*, Roma 2020.
- HENDRIKS, J. *Diritto matrimoniale. Commento ai canoni 1055-1165 del Codice di diritto canonico*, Milano 1999.
- LISTL, J. – MÜLLER, H. – SCHMITZ, H., (ur.), *Grundriß des nachkonziliaren Kirchenrechts*, Regensburg, 1980.
- MOSIEK, U., *Kirchliches Ehe recht. Nachkonziliare Rechtslage und konzipierte Neufassung*, Freiburg, ³1976.
- REDAZIONE DI QUADERNI DI DIRITTO ECCLESIALE (ur.), *Codice di diritto canonico commentato*, Milano ⁵2021.
- RINCÓN-PÉREZ, T., *La liturgia e i sacramenti nel diritto della Chiesa*, Roma, 2014.
- RUF, N., *Das Recht der Katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg-Basel-Wien, 1983.
- SMITH FOSTER, M., *Il matrimonio che (non) fu. Quando e come la Chiesa dichiara nullo un matrimonio*, Roma, 2003.
- VITO PINTO, P., *Commento al Codice di Diritto Canonico*, Città del Vaticano. ²2001.